

Per Olaf Wellbroch
Mjåtveitmarka 44 A
5918 FREKHAUG

Referanser:
Dykkar:
Vår: 16/2496 - 17/806

Saksbehandlar:
Marianne Aadland Sandvik
marianne.aadland.sandvik@meland.kommune.
no

Dato:
19.01.2017

Avslag - GBNR 20/11 - Søknad om dispensasjon frå kommuneplanen sin arealdel for bygging av veg - Øvre Dale

Administrativt vedtak. Saknr: 11/2017

Tiltakshavar: Per-Olav Wellbroch.
Søknadstype: Søknad om dispensasjon frå kommuneplanen sin arealdel for bygging av veg, jf. plan- og bygningslova (pbl) § 19-2 andre ledd.

SAKSUTGREIING:

Tiltak:

Saka gjeld søknad om dispensasjon til bygging av veg over gbnr. 20/5 og gbnr. 20/11 på Øvre Dale.

Gbnr. 20/5 er sett av til landbruks-, natur- og friluftsområde (LNF-område) i arealdelen til kommuneplanen (KPA). Gbnr. 20/11 er satt av til LNF-område, men har status som LNF – spreidd fritidsbustad, jf. føresegn 3.2.3 tab. 9.2 til KPA. Ettersom bygging av veg er i strid med arealformålet er det søkt om dispensasjon, jf. pbl § 19-2 andre ledd.

Gbnr. 20/5 har 11,6 daa fulldyrka jord, 19,4 daa overflatedyrka jord og 33,6 daa beite, 279,4 daa produktiv skog og 37,5 daa anna areal. Sum 8 1,5 daa. Bruket har ikkje sjølvstendig jordbruksdrift, men leiger vekk jordbruksarealet til ein heiltids mjølkeprodusent og ein heiltids sauebonde. Det er sagbruk på garden, og det vert drive ein del med skog. Tunet på bruket ligg lenger mot nord, men noverande eigar bur på frådelt parsell. Hovuddelen av jordbruksarealet på bruka på Dale er i drift, men som leigejord. Alle bruka på Dale vert i denne saka omtalt som Dalegarden.

Den omsøkte vegen vil gå gjennom ein teig som er avgrensa av vegar i nord og vest og av nabogrenser i sør og aust. Teigen har eit areal på 5,9 daa og er overflatedyrkaj ord. Det ligg fleire bakkemurar og steingardar på teigen.

Postadresse

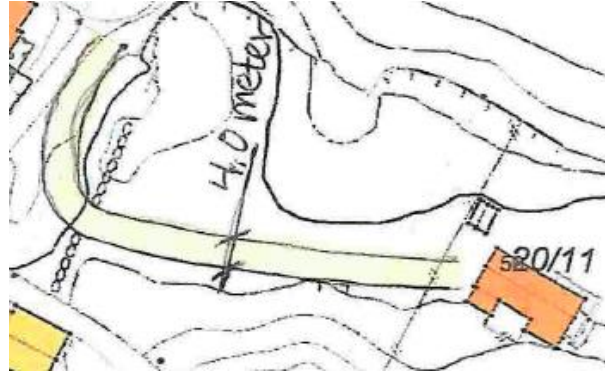
postmottak@meland.kommune.no
Postboks 79, 5906 Frekhaug
Besøksadr: Havnevegen 41 A
5918 Frekhaug

Kontakt

www.meland.kommune.no
Telefon +47 56 17 10 00
Telefaks +47 56 17 10 01

Konto 1503 18 83722
Org.nr. 951 549 770

Kartinfo: www.nordhordlandskart.no

VURDERING:

Nabovarsling:

Dispensasjonen er nabovarsla den 21.12.2016 utan merknadar. Administrasjonen vurderer nabovarslinga som tilstrekkeleg, jf. pbl § 21-3 første og andre ledd.

Høyring og klagerett for sektormynde:

Søknaden har vore sendt på høyring til Fylkesmannen i Hordaland v/kommunal- og samfunnsplanavdelinga og Hordaland fylkeskommune v/kultur- og idrettsavdelinga for uttale. Hordaland fylkeskommune v/kultur- og idrettsavdelinga kom med kulturminnefagleg fråsegn datert 21.11.2016. Dei har ingen avgjerande merknader i saka, men viser til at viss det blir funne automatisk freda kulturminne som gjenstandsfunn, flekkar med trekol eller konstruksjonsar vert avdekt under gjennomføring av tiltaket, må det straks meldast til Hordaland fylkeskommune for vurdering. Eit eventuelt vedtak om dispensasjon må sendast til sektormynde for klagevurdering. Eit vedtak om dispensasjon vil difor ikkje vere endeleg før klagefristen på 3 veker er gått ut.

Lov- og plangrunnlag:

Opparbeiding av veg er søknadspliktig etter pbl § 20-1 bokstav l) og gjennomføringa må vere i samsvar med gjeldande plan, jf. pbl § 1-6 andre ledd.

Gbnr. 20/5 er ein uregulert eigedom som er sett av til landbruks-, natur- og friluftsområde (LNF-område) i arealdelen til kommuneplanen (KPA). Gbnr. 20/11 er uregulert og satt av til LNF-område, men har status som LNF – spreidd fritidsbustad, jf. føresegn 3.2.3 tab. 9.2 til KPA.

Framføring av veg over gbnr. 20/5 er ikkje i samsvar med arealformålet LNF. Framføring av veg på gbnr. 20/11 er heller ikkje i samsvar med arealformålet LNF, sjølv om eigedomen har status som LNF – spreidd fritidsbustad, jf. føresegn 3.2.2 til KPA. Skal det gis løyve til det omsøkte tiltaket må det difor vurderast om det kan gis dispensasjon frå arealformålet LNF, jf. pbl § 19-2 andre ledd.

Dispensasjon:

Både heimel og vilkår for dispensasjon følgjer av pbl § 19-2 andre ledd. Omsyna bak byggjeforbodet på LNF-område fastsatt i arealdelen til kommuneplanen må etter dette ikkje bli «vesentlig» sett til side. I tillegg må fordelane ved å gi dispensasjon vere «klart større» enn ulempene. Det skal i tillegg takast omsyn til den generelle formålsføresegna i pbl § 1-1 som seier at «[I]oven skal fremme berekraftig utvikling til det beste for den enkelte, samfunnet og fremtidige generasjoner.»

Ein dispensasjon vil kunne undergrave planane som informasjons- og avgjerdsgrunnlag. Ut ifrå omsyna til offentlegheit, samråd og medverknad i planprosessen er det difor viktig at endringar av planar ikkje skjer gjennom enkeltdispensasjonar, men blir handsama etter reglane om kommuneplanlegging og reguleringsplanar, jf. Ot.prp. nr. 32 (2007-08) s. 242.

Omsynet bak LNF-formålet er å sikre område for landbruksproduksjon, medrekna jordbruk og skogbruk, og/eller sikre at arealet vert liggjande som naturområde med særleg verde for friluftslivet. Når kommunen legg ut areal til LNF-område er det fordi den vil ta vare på eller sikre dei interessene som fell inn under formåla.

Pbl § 1-1 legg opp til at utbygging skal skje gjennom aktiv planlegging som «skal bidra til å samordne statlige, regionale og kommunale oppgaver og gi grunnlag for vedtak om bruk og vern av ressurser.» Det skal i den samanheng «legges vekt på langsiktige løysningar, og konsekvenser for miljø og samfunn skal beskrives.»

Kommuneadministrasjonen har vurdert søknaden på bakgrunn av grunnvilkåra i pbl § 19-2 andre ledd, med særleg vekt på dei omsyn som er fremheva i §§ 19-2 og 1-1.

Meland kommune sin landbrukssjef og skogbrukskonsulent har vore på synfaring på eigedomen, saman med sakshandsamar, og har gjeve følgjande vurdering i saka:

Søknaden er vorte vurdert i høve til jordlova sin § 9 og rundskriv M-1/2013 frå landbruks- og matdepartementet.

§ 9 i jordlova seier at: «Dyrka jord må ikkje brukast til føremål som ikkje tek sikte på jordbruksproduksjon. Dyrkbar jord må ikkje disponerast slik at ho ikkje vert eigna til jordbruksproduksjon i framtida. Departementet kan i særlege høve gi dispensasjon dersom det etter ei samla vurdering av tilhøva finn at jordbruksinteressene bør vika.» Formålet til denne paragrafen er å verna produktive areal og jordsmonnet mot inngrep.

Ved avgjerd skal det mellom anna takast omsyn til godkjende planar etter plan- og bygningslova, drifts- eller miljømessige ulemper for landbruket i området, kulturlandskapet og det samfunnsgagnet ei omdisponering vil gi. Samtykke til omdisponering kan givast på slike vilkår som er naudsynte av omsyn til dei føremåla lova skal fremja, jf. jordlova § 9.

Godkjende planar etter plan- og bygningslova:

Arealet ligg i eit LNF-område der berre tiltak knytt til landbruksnæringa er tillate og dette talar mot å gje samtykke til omdisponering.

Drifts- og miljømessige ulemper:

I denne saka er det tale om å byggja veg fram til ein fritidsbustd. Vegar kan vera eit gode for jordbruket ved at ein lettare kjem seg inn og ut på teigar med gjødsel og anna. Kart over eigedomen syner at det går ein gamal sti der som det no er søkt om å få byggja veg. Det er eit relativt lite tiltak det er søkt om, men sidan det vil gå over dyrka mark kan det likevel gje utilsikta eller uheldige konsekvensar for landbruket.

Jordbruksarealet på teigen ser ut til å vera kjøresterk fastmark og trongen for betra tilkomst til denne vert vurdert til å vera liten. Lengda på vegen er berre 50-60 meter, men det vil vera uheldig for drift av teigen at denne vert oppdelt med ein veg. Dersom vegen vert bygd vil det på sørsida verta liggjande att eit restareal på om lag ½ daa som kan verta vanskeleg å driva, fordi det er lite og får dårleg arrondering. Erfaring frå andre tilsvarende saker i kommunen er at slike tilkomstvegar som ligg gjennom bø og beite fort kan verta gjenstand for konflikt. Beitedyra bruker slike vegar som liggeplass og det samlar seg fort mykje skit i vegen. Dette er ikkje så triveleg å kjøra over for den som skal fram til hytta, og ein del slike saker har konfliktane resultert i eit krav om inngjerding av vegen. Administrasjonen vurderer det slik at det er konkret pårekeleg med drifts- og miljømessige ulemper for landbruket i denne saka, og at dette talar mot å gje samtykke til omdisponering.

Kulturlandskapet:

Med kulturlandskapet meiner ein landskapsbilete, mangfaldet i naturen og kulturhistoriske verdiar. I temaplan til kommuneplan: Kjerneområde landbruk 2012-2016 er Dalegarden teke med i eit samanhengande landbruksområde som går frå Frekhaug over Dale/Meland til Fløksand. Området er definert som kjerneområde kulturlandskap pga eit fint og karakteristisk landskap, bygningsmasse i god stand og tørrmurte element.

Dalegarden har ei rekke kulturminne i form av tørrmur i vegar, bakkemurar, steingardar og som element i bygningar. Her er historiske vegfar, gravhaugar og gamle gamle bygningar. Dalegarden har eit fint landskapsbilde og framstår som relativt inntakt, fordi det i liten grad er gjort terrengendringar utanom dei ei finn i samband med frådelt tomte og bygningar. Dalevatnet med gardane rundt framstår som eit heilskapeleg og inntakt kulturlandskap og dette gjer at ein bør vera varsam med å gje løyve til tiltak som medfører terrenginngrep.

Samfunnsgagnet:

Det vil vera stor nytte for søkjar og få veg fram til hytta, men ikkje noko samfunnsgagn.

Konklusjon:

Arealet ligg i eit LNF-område der berre tiltak knytt til landbruksnæringa er tillate. Administrasjonen meiner at det er konkret pårekeleg med drifts- og miljømessige ulemper for landbruket i denne saka. Dalevatnet med gardane rundt framstår som eit heilskapeleg og inntakt kulturlandskap og av omsyn til kulturlandskapet bør ein ikkje gje løyve til tiltak som medfører terrenginngrep.

Etter ei samla vurdering vil ein ikkje rå til at det vert gjeve samtykke til omdisponering etter jordlova § 9 til bygging av veg fram til fritidseigedom GBNR 20/11.

Meland kommune sin kulturleiar har gjeve følgjande vurdering i saka:

Kulturminnevern

Kulturlandskapet på Dale er eit synleg og flott døme på korleis gardssamfunnet vart påverka av utskiftingane, med tydelege spor av vegfar og ressursutnytting av mellom anna kultivert skog og vasskverner. Plasseringa av det gamle fellestunet er sporbart og tydeleg i landskapet med godt ut-

og innsyn langs svært gamle vegfar. Desse ferdselsvegane er knytt til kyrkja, men skriv seg nok lenger tilbake i tid som kommunikasjonsårer mellom gardane i området og gjennom denne delen av Holsnøy. Den markante plasseringa av gravminna på Dale og Sagstad langs ferdselsvegar i samband med svært gamal gardsbusetnad, kan stillast saman med liknande døme andre plassar i regionen. Dalegarden er nok blant dei eldre på Holsnøy og det er òg fleire lausfunn i området frå førhistorisk tid.

- Kulturminneplan for Meland kommune:
  - o Viktigheita av å satse på dei heilskaplege kulturlandskapa og den rike tørrmurstradisjonen i kommunen er skildra i planprogrammet for ny kulturminneplan i kommunen, som døme på sentrale markørar for Meland si kulturhistorie, og er eit sentralt arbeidsfelt i det pågåande planarbeidet. Denne prioriteringa har òg gjenklang i føringar frå Fylkeskonservatoren.

Friluftsliv

Kråkedalen er ei viktig ferdselsåre for friluftslivet, og ein sentral kopling mellom bustadfeltet i Dalemarka, stiane langs kystlina ved Herdlefjorden, Raudfjellet, Melandsåsen og Krossfjellet. Det er eit pågåande arbeid for merking og gradering av turstiar i området i eit samarbeid mellom kommune, grunneigarar og frivillig sektor. Kulturlandskapet i nedre del av Kråkedalen har ei høg opplevings- og opplæringsverdi i denne samanheng, der både gamle og nye innbyggjarar kan oppleve ei landskapshistorie som er svært viktig å ta vare på i ein kommune med stor tilflytting.

- Kartlegging og verdisetting av friluftsområde i Meland:
  - o Området er i nordaustlege kant av område 029 – Raudfjellet-Melandsåsen-Hopland, registrert som viktig, med høge opplevingskvalitetar og kunnskapsverdiar.

Konklusjon

Tiltaket kan sjå ut til å komme i konflikt med nyare tids kulturminne, døme på tørrmurstradisjon på Holsnøy og vil vere eit inngrep i eit relativt heilskapleg kulturlandskap i nedre del av Kråkedalen. Dette vil vere til ulempe for å kunne halde det kulturhistoriske landskapet på Dale ved lag, og for opplevings- og kunnskapskvalitetane for friluftsbukarar i området. Til sist er eit levande og berekraftig landbruk sentralt for å kunne halde landskapstrukturar i hevd og sørgje for skjøtsel av kulturminna.

På bakgrunn av det ovannemnde finn administrasjonen at omsyna som ligg bak byggjeforbodet i LNF-område vil bli «vesentlig» sett til side viss det gis dispensasjon i dette tilfellet, jf. pbl § 19-2 andre ledd. I vurderinga har vi lagt avgjerande vekt på at ein veg vil få uheldige konsekvensar for landbruket og vil dele det eksisterande kulturlandskapet som er heilskapleg og inntakt.

Grunnvilkåra for å kunne gje dispensasjon etter pbl § 19-2 andre ledd er dermed ikkje oppfylt. Vi finn det då ikkje nødvendig å vege fordelane og ulempene ved å gje dispensasjon.

VEDTAK:

«Meland kommune gir ikkje dispensasjon frå arealformålet landbruk-, natur- og friluft til opparbeiding av veg over gbnr. 20/5 og gbnr. 20/11 som omsøkt. Grunngevinga går fram av saksutgreiing og vurdering ovanfor.»

*****

Saka er handsama og avgjort administrativt i medhald av delegert mynde, jf. kommunelova § 23 nr. 4 og gjeldande delegasjonsreglement.

Vedtaket er eit enkeltvedtak etter reglane i lov om offentleg forvaltning (fvl). Vedtaket kan klagast på til Fylkesmannen i Hordaland, jf. fvl §§ 28-36. Klagefristen er 3 veker frå melding om vedtak er motteke. Det er nok at klagen er postlagt innan fristen går ut. Klagen skal sendast skriftleg til kommunen. I klagen skal det gå fram kva det vert klaga på i vedtaket, og kva endringar ein ønskjer. Klagen skal grunngjevast. Før det kan reisast søksmål om vedtaket er gyldig eller krav om erstatning, må høve til å klage på vedtakete vere nytta fullt ut, jf fvl § 27 b.

Gebyr for sakshandsaminga vert ettersendt. Gebyr for teknisk forvaltningsteneste er fastsett ved forskrift. Det er ikkje høve til å klage over ei forskrift, jf. fvl §§ 3, 28 og 40. Det kan difor ikkje klagast over at det vert kravd gebyr, eller over storleiken på gebyret. Det kan klagast over kva punkt i regulativet gebyret er rekna ut i frå. Klage skal vere grunngjeven.

Med helsing

Anny Bastesen
sektorsjef teknisk

Marianne Aadland Sandvik
Juridisk rådgjevar byggjesak

Dokumentet er elektronisk godkjent og har difor ingen signatur.

Mottakere:

Per Olaf Wellbroch

Mjåtveitmarka 44 5918
A

FREKHAUG